

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PROJEKT

Zlepšení podmínek výuky učebních oborů

CZ.1.07./1.1.06/01.0079

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

VÝUKOVÝ MATERIÁL PRO ŽÁKY

Vyučovací předmět: **OBČANSKÁ NAUKA**

Ročník: **TŘETÍ**

Klíčová slova: Evropská unie, členské země EU, rozšiřování EU, kandidátské země EU, Rada EU, Evropská komise, Evropský parlament, Evropská rada, integrace ČR, asociační dohody, Schengenská dohoda, Maastrichtská smlouva, společný trh, zóna volného obchodu, celní unie, hospodářská unie,

Zpracovala: **Mgr. Monika Rubešová**

Pracovní list 1

Výukový materiál pro žáky - Evropská integrace

Vyučovací předmět: Občanská nauka

Třída: 3. ročník

Klíčová slova: integrace, zóna volného obchodu, celní unie, společný trh, hospodářská unie, měnová unie

Cíle: definovat pojem integrace
rozlišit stupně integrace

Základní pojmy:

Integrace – proces spojování, spolupráce v oblasti ekonomické, hospodářské a politické

Zóna volného obchodu - odstranění cel mezi členskými státy unie, volný pohyb služeb a zboží

Celní unie - společná celní politika členských zemí vůči třetím zemím

Společný trh - volný pohyb zboží, služeb, práce a kapitálu mezi členskými zeměmi

Hospodářská unie - sjednocení ekonomických podmínek, koordinace hospodářské a sociální politiky

Měnová unie - jednotná měnová politika, zajišťuje ji centrální banka, postupný přechod na společnou měnu – euro

Cvičení:

1. Co je integrace?
2. Kolik stupňů integrace rozlišujeme?
3. Stručně popiš jednotlivé stupně.
Pro kontrolu nebo rozšíření informací možno použít vyhledávač wikipedia.cz
4. Brainstorming - žák napíše na list papíru velkým písmem slovní spojení Evropská unie a během 2 minut se snaží napsat co nejvíce pojmů souvisejících s tímto spojením - např. Brusel, spolupráce, volné hranice

Tento list přinese do školy na následující vyučovací hodinu.

Pracovní list 2

Výukový materiál pro žáky - Evropská integrace /Historie evropské integrace/

Vyučovací předmět: Občanská nauka

Třída: 3. ročník

Klíčová slova: Evropská unie, Schengenská dohoda, Maastrichtská smlouva – tři pilíře

Cíle: stručně popsat, co je EU
orientovat se v historii evropské integrace
rozlišit „tři pilíře“- politiky EU

Základní pojmy:

Evropská unie – vznikla v roce 1993 přejmenováním z Evropského společenství, v současnosti zahrnuje 27 členů, které spolupracují v oblasti hospodářské, politické a ekonomické
- sídlí v Bruselu

Schengenská dohoda - dohoda z roku 1985, která pojednávala o postupném uvolňování hranic, platná od roku 1995

Maastrichtská smlouva – přijata roku 1992, od té doby se dělí oblasti činnosti EU do tří pilířů: cílem je vytvořit měnovou unii s jednotnou měnou, zvýšila se hospodářská kritéria pro nově přichozí země a posílila se vnitřní hospodářská integrace

Stručný historický přehled v datech

1948 – Benelux /celní unie/

1950 – ministr zahraničí Francie R. Schuman předložil plán ekonomické integrace Evropy

1951 – ESUO /Evropské sdružení uhlí a oceli/ - Benelux, Itálie, Francie, Německo

1958 - EUROATOM /Evropské společenství pro atomovou energii/

- EHS /Evropské hospodářské společenství/

1967 - slučovací smlouva -vznik ES /Evropské společenství/ spojení 3 spol.

1968 - zavedení celní unie v rámci ES

1985 – platnost Jednotného evropského aktu /vytvoření jednotného vnitřního trhu pro volný pohyb osob, zboží... zaveden až 1993/ .

1985 - Schengenská dohoda /postupné uvolnění hranic – platná od r. 1995/

1992 – přijata Maastrichtská smlouva – prohloubení integrace

1993 – na základě maastrichtské smlouvy změna názvu na Evropskou unii

- Kodaňská kritéria /určení podmínek pro vstup/

1995 - zrušení vnitřních hranic a hraničních kontrol mezi státy EU

1999 – stanovena společná měna euro

2002 - zavedeny bankovky a mince euro, smlouva z Nice /stanoveny podmínky pro rozšíření EU/

I. Evropská společnost

- Společná zemědělská politika
- Hospodářská a měnová unie
- Celní unie a Společný trh
- Společná obchodní politika
- Regionální a strukturální politika
- Dopravní politika
- Sociální politika
- Schengenský prostor
- Občanství EU
- Vědecko-výzkumná politika
- Politika hospodářské soutěže
- Ekologická politika
- Politika ochrany spotřebitele
- Vzdělání a kultura
- Společná rybolovná politika
- Azylová a přistěhovalecká politika

II. Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Zahraniční politika:

- Spolupráce v zahraniční politice
- Dodržování míru
- Volební pozorovatelé
- Lidská práva
- Demokracie
- Rozvojová pomoc

Bezpečnostní politika:

- Evropská bezpečnostní politika
- Evropské síly rychlé reakce
- Odzbrojování

III. Policejní a justiční spolupráce

- Pašování drog a obchod se zbraněmi
- Obchod s lidmi
- Terorismus
- Zločiny proti dětem
- Organizovaný zločin
- Korupce

Cvičení 1 :

Test

1. Evropská unie vznikla: a/ v roce 1967 na základě Slučovací smlouvy
b/ v roce 1993 na základě Maastrichtské smlouvy
c/ v roce 1995 na základě Amsterodamské smlouvy
2. Předchůdcem Evropské unie je a/ Evropské společenství
b/ Společenství nezávislých států
c/ Evropské společenství uhlí a oceli
3. Mezi pilíře Evropské unie nepatří: a/ spolupráce v justici a vnitřní bezpečnosti
b/ sjednocení právních řádů všech zemí
c/ společná zahraniční a bezpečnostní politika
4. Ve kterém roce byla uzavřena Maastrichtská smlouva: a/ 1992 b/ 1995 c/ 1998
5. Schengenská dohoda upravuje: a/ společnou vízovou politiku a volný pohyb zboží a osob
b/ společná pravidla pro tvoření evropského státního rozpočtu
c/ možnost čerpat finanční prostředky z EU

Cvičení 2:

Přiřaď tyto pojmy k jednotlivým pilířům: hospodářská a měnová unie, pašování drog, korupce, lidská práva, azylová a přistěhovalecká politika, odzbrojování, sociální politika

Cvičení 3: Přiřaď k daným letopočtům událost, která se stala: 1967, 1968, 1999

Správné řešení:

Cvičení 1: 1/ b 2/ a 3/ b 4/a 5/a

Cvičení 2: I. Evropská společenství – hospodářská a měnová unie
- sociální politika
- azylová a přistěhovalecká politika

II. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – lidská práva
- odzbrojování

III. Policejní a justiční spolupráce - pašování drog
- korupce

Cvičení 3: 1967 – slučovací smlouva, vznik ES /ESUO, EUROATOM, EHS/
1968 – zavedení celní unie v rámci ES
1999 – stanovena společná měna euro

Pracovní list 3

Výukový materiál pro žáky - Evropská integrace /Proces rozšiřování EU/

Vyučovací předmět: Občanská nauka

Třída: 3. ročník

Klíčová slova: členské země EU, kandidátské země EU, vlny rozšiřování EU

Cíle: rozlišit pojmy členská a kandidátská země EU
dokázat vyjmenovat členské země EU a orientovat se v procesu rozšiřování

Základní pojmy:

Členská země – země, která splnila podmínky pro vstup do EU a zároveň může využívat výhod členství

Kandidátská země - země, která čeká na přijetí do EU a musí splnit podmínky pro vstup
Chorvatsko, Turecko, Makedonie

Proces rozšiřování Evropské unie - rozšiřování EU proběhlo již šestkrát, nejvíce zemí najednou vstoupilo v roce 2004. Ve všech členských zemích žije asi 500 milionů lidí. Existují další potenciální země např. Srbsko, Bosna, Hercegovina. Norsko Splnilo podmínky pro vstup, ale referendum v zemi vstup nepodpořilo.

Rozšiřování EU

1951 - Nizozemí, Belgie, Lucembursko, Itálie, Francie, Německo

1973 - Velká Británie, Irsko, Dánsko

1981 - Řecko

1986 - Portugalsko, Španělsko

1995 - Finsko, Rakousko, Švédsko

2004 - Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Litva,

Lotyšsko, Estonsko, Kypr, Malta

2007 - Rumunsko, Bulharsko

Kandidátské země

Chorvatsko

Chorvatsko se stalo kandidátskou zemí v roce 2004. Evropská unie s ním zahájila přístupová jednání 3. října 2005, v týž den jako s Tureckem. Do poslední chvíle nebylo jisté, zda vůbec začnou kvůli dřívější neochotě Chorvatska spolupracovat s Mezinárodním soudním tribunálem pro bývalou Jugoslávii, krátce předtím však Chorvatsko udělalo pokrok při hledání generála Ante Gotoviny, obviněného z válečných zločinů, a tím splnilo zbývající podmínku pro zahájení přístupových jednání. V březnu 2008 se čekalo jejich uzavření do konce r. 2009 a vstup na přelomu let 2010/2011.

Makedonie

Evropská unie udělila Makedonii status kandidátské země v roce 2005, ale přístupová jednání dosud nezačala. Vedoucí představitelé EU ocenili pokrok, který Makedonie učinila v politické i hospodářské oblasti. Bude ale muset vyřešit spory s Řeckem, název státu a zmírnit etnické spory mezi Makedonci a menšinovými Albánci. Vstup do EU se nepředpokládá do roku 2015.

Turecko

O možném vstupu Turecka do EU se vedou debaty již po desetiletí. Turecko podalo přihlášku v roce 1987, kandidátský status dostalo v roce 1999 a rozhovory o vstupu byly zahájeny 3. října 2005. Rakousko se do poslední chvíle snažilo, aby jediným výsledkem přístupových jednání nemuselo být pouze plné členství v EU, ale také nějaká forma přidružení, ale neuspělo. Zastánci přijetí Turecka poukazují na to, že by to znamenalo stabilizaci jeho institucí a právního řádu a posílilo by to význam ekonomiky EU ve světě. Pokud by Turecko splnilo všechny podmínky pro přijetí, není podle nich možné jeho vstup dále oddalovat. Vstup do Evropské unie by byl také jakousi odměnou za jeho dlouholeté členství v NATO a pokrok v oblasti ochrany lidských práv. Odpůrci Turecka v Evropské unii naopak poukazují na to, že většinou území leží v Asii, sousedí s nestabilními zeměmi a má špatné vztahy se sousedním Kyprem a Arménií. Mnozí také pochybují o pokroku v oblasti dodržování lidských práv a upozorňují zejména na etnické spory s tureckými Kurdy. Kritici přijetí Turecka se dále obávají změny mocenské rovnováhy v Evropě /muslimské Turecko by v době vstupu mělo srovnatelný počet obyvatel jako největší země EU, Německo./

Potenciální kandidátské země

Jako potenciální kandidátské země jsou oficiálně stanoveny zbývající balkánské státy: Albánie, Bosna Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Kosovo. Z nich Černá Hora podala žádost o přijetí 15. prosince 2008, Srbsko pak 22. prosince 2009. Evropská unie na nejvyšší úrovni potvrdila příslib konečného členství pro tyto země, pokud splní kritéria pro přistoupení.

Island podal 23. července 2009 oficiální přihlášku do EU. Jeho vstup provázejí obavy islandské opozice a části občanů z omezování rybolovu. Podle vládnoucí sociální demokracie jde o nejlepší způsob vyrovnání se s ekonomickou krizí, která na Islandu proběhla, Island chce také rychle vstoupit do eurozóny. Možný vstup do EU se odhaduje mezi lety 2011 - 2012, přihlášku musí schválit členské státy EU a nakonec se k ní budou vyjadřovat islandští občané v referendu.

Země, které žádaly o vstup, ale nestaly se členy

Norsko

Norsko požádalo o vstup do EU v letech 1972 a 1994 v obou případech ale občané hlasovali v referendu proti. Norové se obávají ztráty suverenity, hlavně při rozhodování o svém rybářském průmyslu. Norsko je bohatý stát s velkými ložisky ropy a zemního plynu, takže i ekonomické motivy jsou spíše proti vstupu. Ač nečlen EU, zapojuje se Norsko do práce některých jejích agentur, např. je aktivním členem Evropské agentury pro životní prostředí.

Švýcarsko

V roce 1992 podala švýcarská spolková vláda přihlášku do Evropské unie, ale bez podpory parlamentu a voličů. Obdobně jako v Norsku občané odmítli v referendu přístupová jednání v obavách ze ztráty tradiční švýcarské neutrality, omezení suverenity a politických práv a zvýšení daní.

Cvičení 1:

1. Jaké byly zakládající státy?
2. Ke kolika vlnám rozšiřování zatím došlo?
3. Kolik států patří v současné době do EU?

Cvičení 2:

Vytvoř časovou osu procesu rozšiřování EU, máš zadán letopočet a celkový počet států v daném roce

1951	1973	1981	1986	1995	2004	2007
6 _____	9 _____	10 _____	12 _____	15 _____	25 _____	27 _____

Cvičení 3 :

Vyber si jednu z kandidátských nebo potenciálních zemí, podej o ní základní informace a vyslov svou vizi, jak bude pokračovat vývoj vstupu této země do EU.
Připrav se na diskusi se svými spolužáky a pokus se svůj názor obhájit.

Správné řešení :

- Cvičení 1 :**
1. Německo, Francie, Itálie, Benelux /Nizozemí, Belgie, Lucembursko/
 2. 6
 3. 27

Cvičení 2 : Časová osa

1951	1973	1981	1986	1995	2004	2007
6 _____	9 _____	10 _____	12 _____	15 _____	25 _____	27 _____

Německo	Velká Británie	Řecko	Španělsko	Finsko	ČR	Rumunsko
Francie	Irsko		Portugalsko	Rakousko	Slovensko	Bulharsko
Itálie	Dánsko			Švédsko	Polsko	
Nizozemí					Maďarsko	
Belgie					Slovinsko	
Lucembursko					Lotyšsko	
					Litva	
					Estonsko	
					Malta	
					Kypr	

Pracovní list 4

Výukový materiál pro žáky - Evropská integrace /Orgány EU/

Vyučovací předmět: Občanská nauka

Třída: 3. ročník

Klíčová slova: Rada EU, Evropská komise, Evropský parlament, Evropská rada

Cíle : vyjmenovat orgány EU a stručně popsat jejich funkci

Základní pojmy:

Rada Evropské unie je rozhodující institucí EU a zastupuje zájmy členských států na evropské úrovni. Je nejvlivnějším orgánem EU. Významné pravomoci má v oblastech 2. a 3. pilíře (např. společná zahraniční politika nebo policejní spolupráce). Rada se skládá z ministrů vlád jednotlivých států, kteří se scházejí podle potřeby. Jednání probíhají v Bruselu a Lucemburku, scházejí se jednou měsíčně. O většině otázek se rozhoduje kvalifikovanou většinou, kdy hlasy členských států mají různou váhu v závislosti na počtu obyvatel. Každý půlrok předsedá Radě jiná země EU.

Evropská komise sleduje zájmy Evropské unie jako celku, komisaři tedy nemají přihlížet k zájmům jednotlivých zemí. Největší pravomoci má v oblasti 1. pilíře, má právo iniciovat návrhy zákonů a dohlíží na dodržování přijatých smluv. Vypracovává také návrh rozpočtu EU a provádí kontrolu jeho plnění. Dále Komise zastupuje EU při mezinárodních jednáních a má právo sjednávat s třetími státy dohody. Má významné pravomoci při přijímání nových členů do Unie a zajišťuje kontakty s nečlenskými státy EU. Každá země má jednoho komisaře, sídlí v Bruselu.

Evropský parlament je kontrolní a poradní orgán Evropské unie. Schvaluje složení Evropské komise a má právo kontrolovat její činnost, podílí se na tvorbě zákonů, vyslovuje souhlas s mezinárodními smlouvami a přijímáním nových členských států. Má značné pravomoci v oblasti rozpočtu EU. Na základě Lisabonské smlouvy má EP 751 poslanců, kteří jsou od roku 1979 voleni obyvateli členských zemí na pět let. Poslanci se sdružují do klubů na základě politické příslušnosti, tedy ne podle národností. Sídlem EP je Štrasburk, ale zasedá také v Bruselu a Lucemburku. Usnáší se prostou většinou.

Evropská rada se schází přibližně třikrát do roka, skládá se z hlav států a předsedů vlád členských států EU, ministrů zahraničí a představitelů Evropské komise. Rozhoduje o nejzávažnějších politických a ekonomických otázkách a vymezuje směry, kterými se má Unie ubírat. Evropská rada rozhoduje na základě jednomyslnosti.

Evropský soudní dvůr dbá nad dodržováním evropského práva a je významným kontrolním orgánem EU. Má sídlo v Lucemburku.

Účetní dvůr má za úkol kontrolovat, zda finanční prostředky Unie jsou vynakládány podle správných zásad na správné účely, sídlí také v Lucemburku.

Evropská investiční banka poskytuje veřejným i soukromým subjektům dlouhodobé půjčky na kapitálové investice. Sídlí v Lucemburku, pobočky má v Londýně, Madridu, Lisabonu a Athénách.

Evropský investiční fond pomáhá s rozšiřováním transevropských infrastruktur a poskytuje záruky na půjčky malým a středním podnikům. Sídlí v Lucemburku.

Evropský ombudsman se zabývá stížnostmi na činnosti orgánů a institucí EU. Sídlí ve Štrasburku.

Evropská centrální banka řídí Evropskou měnovou unií. Sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem.

Cvičení 1 :

Rada EU sídlí v _____, je tvořena ministry _____ států. Každý půlrok předsedá _____ jiná země EU. Evropský parlament sídlí ve _____, má 785 poslanců, kteří jsou voleni obyvateli _____ zemí na dobu _____ let. Evropská komise má _____ členů, kteří jsou jmenováni vládami jednotlivých členských států a společně s Evropskou radou rozhoduje o všech záležitostech Unie. Evropská rada je rozhodovací orgán, který _____ všechny legislativní akty. Schází se _____ ročně a dává podněty Evropské _____. Tvoří ji _____ vlád a _____ států členských zemí.

Cvičení 2 :

Test

1. Evropský soudní dvůr sídlí a/ v Bruselu b/ v Lucemburku
2. Evropský účetní dvůr má a/ 27 členů b/ 35 členů
3. Mezi další instituce EU patří a/ Evropská investiční banka b/ Severoatlantická aliance
4. Ve Štrasburku sídlí a/ Evropská komise b/ Evropský parlament
5. Stížnostmi na činnosti orgánů a institucí EU se zabývá a/ evropský ombudsman
b/ evropský předseda

Správné řešení :

Cvičení 1 :

Rada EU sídlí v Bruselu, je tvořena ministry členských států. Každý půlrok předsedá radě jiná země EU. Evropský parlament sídlí ve Štrasburku, má 785 poslanců, kteří jsou voleni obyvateli jednotlivých zemí na dobu 5 let. Evropská komise má 27 členů, kteří jsou jmenováni vládami jednotlivých členských států a společně s Evropskou radou rozhoduje o všech záležitostech Unie. Evropská rada je rozhodovací orgán, který schvaluje všechny legislativní akty. Schází se dvakrát ročně a dává podněty Evropské komisi. Tvoří ji předsedové vlád a hlavy států členských zemí.

Cvičení 2 :

1 b, 2 a, 3 a, 4 b, 5 a

Pracovní list 5

Výukový materiál pro žáky - Evropská integrace /Vstup ČR do EU/

Vyučovací předmět: Občanská nauka

Třída: 3. ročník

Klíčová slova: integrace ČR, asociační dohody, proces vstupu, ČR a EU

Cíle : dokázat popsat proces vstupu ČR do EU

Základní pojmy:

Integrace ČR - integrace do západoevropských struktur byla jedním z hlavních cílů Československa po sametové revoluci v roce 1989, první změnou bylo otevření hranic. Před Československem stál obtížný úkol transformace centrálně plánované ekonomiky na tržní.

Asociační dohody – počátek integrace do EU

V průběhu první poloviny 90. let byly s postkomunistickými státy uzavírány asociační dohody, které sice nedávaly záruku přijetí do EU, ale umožňovaly lepší politický dialog, institucionální spolupráci a odstraňování obchodních bariér /Evropská unie se zavázala snižovat svoje cla a kvóty rychleji než východní státy, aby zmírnila dopady na jejich ekonomiky/. Po rozpadu Československa musela Česká republika podepsat novou asociační dohodu; vstoupila v platnost 1. února 1995 a na jejím základě se český premiér mohl účastnit zasedání Evropské rady a resortní ministři se mohli 2x ročně účastnit zasedání Rady ministrů. V první polovině 90. let se představitelé EU zdráhali dát závazný termín přistoupení postkomunistických zemí. Na summitu v červnu 1993 byla schválena tzv.Kodaňská kritéria určující podmínky vstupu.

[Proces vstupu České republiky do EU](#)

[17.1. 1996 žádost o vstup do EU](#)

[březen 1998 zahájena přístupová jednání](#)

[2002 dokončení jednání o vstupu](#)

[2003 podpis smlouvy](#)

[1. 5. 2004 vstup ČR do EU](#)

Česká republika je plnoprávným členem Evropské unie s přechodnými obdobími vyjednanými v přístupové smlouvě, např.:

- omezení volného pohybu pracovních sil /maximálně do roku 2011 v některých zemích, netýká se např. Spojeného království a Irska/
- omezení nabývání zemědělské půdy a lesů cizozemci – občany EU /7 let/ a přechodné období pro nabývání nemovitostí určených k vedlejšímu bydlení pro cizozemce – občany EU /5 let/.
- přechodné období do 31. 12. 2006 pro sníženou spotřební daň z cigaret a další přechodná období pro některé výrobky a služby v nižší sazbě DPH
- trvalá výjimka pro sníženou sazbu DPH z produktů pěstitelského pálení
- množství přechodných období v oblasti ochrany životního prostředí /týkající se obalových odpadů, čištění městských odpadních vod, omezení emisí znečišťujících látek do ovzduší apod./

Evropská komise přijala v červenci 2007 priority rozvoje České republiky specifikované v Národním strategickém referenčním rámci. Ten určuje čerpání finanční pomoci ve výši 26,69 miliard eur v období 2007 až 2013.

Cvičení 1 :

Přiřaď k sobě správný letopočet a událost, která se stala:

- 1996 podpis smlouvy
- 1998 dokončení jednání o vstupu
- 2002 žádost o vstup do EU
- 2003 vstup ČR do EU
- 2004 zahájena přístupová jednání

Cvičení 2 :

Vyjmenuj věci, které byly vyjednaný pro ČR v přístupových jednáních.

Správné řešení :

Cvičení 1:

- 1996 žádost o vstup do EU
- 1998 zahájena přístupová jednání
- 2002 dokončení jednání o vstupu
- 2003 podpis smlouvy
- 2004 vstup ČR do EU

Cvičení 2 :

- výjimka pro sníženou sazbu DPH z produktů pěstitelského pálení
- výjimka v oblasti ochrany životního prostředí - týká se obalů, emisí
- omezení volného pohybu pracovních sil

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

O B S A H:

Pracovní list 1	2
Pracovní list 2	3
Pracovní list 3	7
Pracovní list 4	11
Pracovní list 5	14